

**I. ^a-LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONUM PUBLICARUM
IN CONVENTU PIOTRKOWIENSI GENERALI DECRE TARUM MDXXXV^{o-a}**

Sigismundus etc. Universis et singulis ecclesiasticis et saecularibus consiliariis regni nostri ceterisque subditis nostris quibuscumque tam terrestribus quam civitatum et oppidorum honoribus et officiis insignitis, ad quorum notitiam praesentes litterae nostrae pervenerint, in palatinatu praesertim N. et districtibus eius consistentibus, sincere et fidelibus nobis dilectis gratiam regiam.

Reverendissimi ac reverendi in Christo patres nec non magnifici, generosi, nobiles, famati et providi, sincere et fideles nobis dilecti. Cum videamus regnum nostrum propter vim et impetum hostium poene quotannis praedas et depopulationes in eo agentium ad eam usque necessitatem devenisse, ut quolibet anno communi consilio ad arcendos hostes ipsos a finibus iam attritis et depopulatis indigeat, statueramus conventum generalem in Piotrkow pro die festo sancti Andreae Apostoli proximo [30 XI 1534] commiseramusque, ut in eodem conventu constitueretur per praelatos, procures et consiliarios regni terrarumque nuntios ad annum praesentem talis defensio, quae opportuna et sufficiens videretur. Tandem in eodem ipso conventu unanimi omnium consensu et decreto sunt infrascriptae contributiones ad annum praesentem institutae, tam pro defensione regni, quam suppetiis Magno Ducatu Lithuaniae ferendis, quas nos ratas et gratas habentes omnibus in universum denuntiamus et declaramus.

In primis decretum, quod coloni seu kmethones tam villarum nostrarum regalium quam omnium spiritualium et saecularium subditorum nostrorum in toto regno nostro de singulo manso seu laneo possessionato sedecim grossos, de medio manso seu laneo octo grossos, de quarta parte lanei quattuor grossos et reliquum de quantitate laneorum secundum antiquas quietantias ad duas temporum ratas infrascriptas solvent, octo grossos videlicet pro dominica Iudica [14 III 1535], a qua solutio illorum inchoari et ad dominicam Conductus Paschae [4 IV 1535] in totum per omnes terminari et finiri debet, et octo grossos pro festo sancti Bartholomei proximo futuro [24 VIII 1535].

Nobiles vero, qui colonos seu kmethones non habent, solvet quilibet eorum de quolibet laneo seu manso decem grossos duntaxat pro utraque rata praedicta, quinque grossos videlicet pro prima rata praedicta et alios quinque grossos pro secunda rata, hoc est pro festo sancti Bartholomei proximo futuro.

Illi vero nobiles, qui praedia et non laneos habent computatis istiusmodi eorum praediis in laneos seu mansos solvent pro utraque rata, de quolibet laneo seu manso, decem grossos, de medio laneo seu manso quinque grossos, de quarta parte lanei seu mansi duas grossos cum medio, et reliquum de quantitate laneorum.

Ubi autem duo, tres aut quattuor pauperes nobiles unum laneum colunt, solvent omnes simul de huiusmodi uno laneo, etiam pro utraque rata decem grossos, alias quisque illorum solvet secundum quantitatem agri et portionem lanei seu mansi, medietatem videlicet pro primo rata incipiendo solutionem illius a dominica Iudica proxima, usque ad dominicam Conductus Paschae, et aliam medietatem pro festo sancti Bartholomei proximo.

Similiter advocati et sculteti non habentes colonos seu kmethones, solvent de suis laneis seu mansis per duodecim grossos. Advocati vero seu sculteti kmethones habentes nihil solvent, verum ipsi kmethones, eorum, id quod kmethones dominorum ac nobilium contribuent, hoc est de quolibet laneo sedecim grossos, ad duas ratas temporum suprascriptas.

Decrescentiae autem observentur antiquo modo. Nihilominus kmethones duo villae istius uti decreverint, iurare super crescentia tenebuntur.

Item civitates et oppida, tam nostra regia quam subditorum nostrorum, spiritualium et saecularium in toto regno exactionem civilem, quam *schoss* vocant, unam integram cum tertia eius parte, iuxta antiquas quietantias solvent et contribuent. Cuius quidem exactionis civilis integra exactio, *schoss* dicta, solvi debet pro prima rata supradicta, hoc est incipiendo solutionem

^{a-a} W MRPS, cz. IV, vol. 3, nr 17725, s. 20, akt ten nosi tytuł: Litterae universales contributionum in conventu Piotrcoviensi generali decretarum.

a dominica Iudica, usque ad dominicam Conductus Paschae. Tertia vero pars eiusdem exactionis contribui debet pro die festo sancti Bartholomei proximo.

Similiter inquilini civitatum, qui *schoss* non solunt cum civitatibus, et laici septimanatim laborantes, sex grossos duntaxat anno isto solvent, per tres grossos videlicet pro utraque rata, viduis, pauperibus et orphanis exceptis.

Quae autem civitates et oppida libertatem habent a civili exactione, nihil dabunt. Idem de villis vastatis, exustis et libertatem habentibus, quae non solvunt censum dominis suis est intelligendum. Itaque incolae huiusmodi villarum liberi sunt, et esse debeant, a solutione contributionis in praesenti conventu institutae.

Item contributio cerevisiae, vini, medonis, malmatici, muscatelli, *czopowe* dicta, in iisdem civitatibus et oppidis, ac etiam tabernis villarum tam nostris quam subditorum nostrorum spiritualium et saecularium, incipiendo a festo Annuntiationis Sanctae Mariae proximo [25 III 1535], ad integrum annum a singulis cerevisiae cocturis more solito solvetur, ex quibuscumque braseis eadem cerevisia fuerit cocta, sive brasea ipsa sint civium et dominorum ex molendinis provenientia et emensurata, sive domi facta.

Item etiam a cerevisia, quam domini et nobiles ex braseis suis coquunt seu braxant, et illam dant ad propinandum^b suis tabernatoribus, ab eadem cerevisia exactionem ducillorum ipsi tabernatores, et quisque eorum per sex grossos solvet.

Ac etiam a cerevisia externa, quae de externis regionibus, et ducatibus nobis et regno nostro non subiectis, ad ipsum regnum nostrum ducitur, ut Swydnicensis, Tessnensis, Bernoviensis, Glogoviensis et alia quacunque, contributio ipsa *czopowe* solvatur.

Qui vero nobiles subditi nostri pro sua domestica necessitate et usu proprio coqui faciunt cerevisiam in civitatibus et oppidis, contributionem *czopowe* ab illa non solvent. Sin autem illam ad propinandum suis aut alienis tabernatoribus dederint, ab illa contributionem *czopowe* tabernatores ipsi solvere tenebuntur.

Item tabernatores hereditarii sive sint dominorum sive advocatorum sive scultetorum, qui agros habent, ab illis contributionem solvent, iuxta agrorum quantitatem, hoc est de singulo laneo seu manso pro prima rata praedicta octo grossos, de medio laneo seu manso quattuor grossos, et reliquum de quantitate laneorum, pro secunda vero rata solvent de quolibet manso octo grossos, de medio manso quattuor grossos.

Exactionem vero ducillorum a singulis cocturis cerevisiae more consueto solvere nihilominus erunt astricti.

Alii autem tabernatores manuales, qui advectitiam propinant cerevisiam, octo grossos semel ad duas temporis ratas supradictas solvere debent, pro qualibet rata per grossos quattuor. Et hii contributionem *czopowe* non solvent, cum non coquant cerevisiam, sed aliunde illam ad propinandum adducant.

Item molendina omnium villarum tamstrarum quam subditorum nostrorum spiritualium et saecularium, quae *poyszrzebne* vocantur, manuales seu anniversarios molendinatos habentia, ex singulis rotis sex grossos solvent, quae vero molendina deserta sunt et in eis frumenta non moluntur illa seu illorum molendinatos nihil solvent.

Hereditarii vero molendinatos dictarum villarum et *folusche* ex singulis rotis molendinorum suorum, quae *walnae* dicuntur, duodecim grossos persolvent ad ratas temporum suprascriptas, videlicet octo grossos pro prima et quattuor grossos pro ultima ratis.

Item molendina brasealia et hereditaria, aquatica et equestria in omnibus civitatibus et oppidis more veteri taxata, contributionem unam integram, cum tertia parte, quae *schoss* dicitur, solvent, videlicet unam integram contributionem pro prima rata praedicta, incipiendo solutionem eius a dominica Iudica, usque ad dominicam Conductus Paschae, et tertiam partem pro die sancti Bartholomei proximo.

Quorum autem molendinorum nostrorum tertiam mensuram capitanei nostri de mandato nostro et pecuniis nostris redemerunt ad nostram utilitatem, ex illa nihil solvi debet.

Minerariae vero officinae alias ferrum facientes et serrae hereditariae ex singulis rotis

^b *W rękopisie*: propindendum.

duodecim grossos solvent. Annales^c autem^d officinae minerariae et similiter annales serrae, hoc est locatae seu conductitiae, a qualibet rota sex grossos, medietatem videlicet pro prima rata et aliam medietatem pro secunda rata solvent.

Item molendina ventilia hereditaria octo grossos. Illa vero molendina ventilia, quae anniversarios molendinatores habent, sex grossos solvent ad ratas duas temporum suprascriptas divisas, incipiendo videlicet solutionem primae ratae a dominica Iudica usque ad dominicam Conductus Paschae, et aliam medietatem pro festo sancti Bartholomei proximo.

Item sacerdotes Rutheni, qui popones vocantur, ex singulis ecclesiis et synagogis suis mediam sexagenam grossorum solvent, prothopopones vero alias *namiesthnyczy* per duos florenos in moneta solvent.

Item Valachi ex singulis laneis integris, si illos habent, vel areis, quae *dworziszcza* dicuntur, duodecim grossos solvent. Et qui agros non habent a singulo centenario ovium similiter octo grossos persolvent, quattuor videlicet pro prima et reliquos quattuor grossos pro secunda rata superius expressa.

Item Iudaei omnium terrarum regni nostri, tam de singulis mansionibus alias *od grunthow* quascunque inhabitant, quam etiam de omni re pecuniaria et mercantiis quascunque et ubicunque habuerint, eandem a qualibet marca per grossos duos solvant et contribuant.

Ut autem praedicta ordinatio in exigendis eisdem contributionibus facta debite exequutioni demandetur in palatinatu^e et eius ditricibus generosum^f exactorem constituimus et designavimus, praesentibusque litteris nostris designamus et mandamus, ut in manus eius pro designatis temporibus easdem contributiones persolvere curetis. Vobis vero capitaneis, quorum interest mandamus et praefati exactori nostro, pro ratis et temporibus superius expressis, sub poenis ad hoc constitutis absque cuiusvis morae et dilationis interventu de dictis contributionibus, per eos ad quos pertinent responderi facietis^g et per vos ipsi respondeatis, negligentes vero in solvendo et contumaces per pignorationes, et alias poenas solitas ad solvendum easdem contributiones compellatis. Pro officio vestro et gratia nostra facturi. Datum Vilnae die sanctae Agnetis, anno Domini M^oD^oXXXV^o [21 I 1535], regni nostri anno XXVIII°. Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium.

II. LITTERAE UNIVERSALES CONTRIBUTIONIS DUCILLORUM^a

Sigismundus etc. Universis et singulis principibus tam spiritualibus quam saecularibus, reverendissimis et reverendis in^b Christo patribus, dominis archiepiscopis, episcopis, necnon magnificis, generosis, nobilibus, famatis et providis, palatinis, castellanis, capitaneis, terrigenis, nobilibus, officialibus et eorum vicesgerentibus, heredibus, advocatis, scultetis civitatumque et oppidorum tam nostrorum quam quorumcumque subditorum nostrorum, magistris civium, consulibus et communitatibus et generaliter omnibus subditis nostris spiritualibus et saecularibus cuiuscumque status, conditionis et praeceminentiae existentibus, bona quaecumque^c tam spiritualia quam saecularia, civitates, oppida, villas, tabernas, possessiones et alia bona quocumque^d nomine nuncupata habentibus et signanter in terra^e et districtibus eius existentibus, sincere et fidelibus dilectis salutem et gratiam nostram regiam.

Sincere et fideles nobis dilecti. Noveritis communi omnium consensu tam spiritualium quam saecularium consiliariorum nostrorum et nuntiorum terrestrium in conventu generali proxime praeterito congregatorum voto et concordi voluntate exactionem ducillorum, quae *czopowe* dicitur, multis et arduis necessitatibus reipublicae ita exigentibus decretam esse, quae inchoari

^c Tu i poniżej: annuales AT. ^d vero AT. ^e W rękopisie puste miejsce. ^f W rękopisie puste miejsce. ^g Lub: facientis.

^a W MRPS, cz. IV, vol. 3, nr 17726, s. 20, dodano do tytułu: in conventu generali Petricoviensi laudatae. ^b Słowo w rękopisie powtórzone. ^c Odczyt niepewny. ^d Odczyt niepewny. ^e W rękopisie pozostawiono puste miejsce.